

Eva García Sáenz de Urturi

De riten van het water



A.W. Bruna Uitgevers

Proloog

De tunnel van San Adrián

17 november 2016, donderdag

‘Ik ben in verwachting, Unai,’ fluisterde Alba. Ze hield mijn gezicht angstvallig in de gaten. ‘Sinds augustus, sinds de feesten van de Witte Maagd.’

Ik weet nog precies hoe intens gelukkig ik me voelde. De spontane glimlach die november liet stralen. Alba was zwanger. Van mij. Ik maakte een snelle berekening. Veertien weken. Dit kindje had al langer geleefd dan mijn tweeling. Veertien weken! De kritieke eerste drie maanden waren al voorbij. Een zoon? Een dochter? Alba en ik zouden ouders worden.

Even sloot ik mijn ogen, genietend van het moment, het gelukkigste in jaren. Ik draaide mijn hoofd naar het raam van de woonkamer, waarachter Vitoria als verdoofd opging in de stromende regen, zo hevig dat de witte erkerramen aan de overkant van het Plaza de la Virgen Blanca bijna niet meer te zien waren. Mij deerde de regen niet, de gloed die ik diep vanbinnen voelde had de hele wereld kunnen verwarmen.

Maar toen ik mijn ogen eindelijk naar haar gezicht liet dwalen, las ik een stille waarschuwing in haar blik, de aankondiging van slecht nieuws.

‘Wat?’ schreef ik niet-begrijpend. ‘Wat is er? Ik weet dat het een rare manier is om een relatie te beginnen, maar...’

Alba legde haar hand op het scherm om mijn vingers een halt toe te roepen.

‘Op dit moment kan ik op geen enkele manier vaststellen of het kind dat ik verwacht van jou is of van Nancho.’

Het noemen van de naam van de man die ooit haar echtgenoot was, het geluid dat dit teweegbracht, explodeerde ergens in mijn hoofd en veroorzaakte een schok als de inslag van een kogel. Hij was dood, maar... kon het zijn dat zijn zaad voortleefde in Alba's buik?

Voor degenen die mijn voorgeschiedenis niet kennen, zal ik in het kort vertellen wie ik ben: Unai López de Ayala, werkzaam als *criminal profiler* bij de strafrechtelijke opsporingsdienst van de politie in Vitoria. Voor het gemak word ik door iedereen die mij kent Kraken genoemd. Ik lijd aan afasie van Broca – de seriemoordeenaar van de vorige zaak, die ik zo goed en zo kwaad als het ging heb opgelost, schoot een kogel door mijn hersenen, waardoor ik bijna het loodje had gelegd. Ik kan nog steeds niet praten, afgezien van wat gebrom dat ik laat horen als er niets anders op zit. Maar dankzij een handige app op mijn mobiele telefoon kan ik uitstekend communiceren.

En dat is precies wat ik probeerde te doen met mijn baas, commissaris Alba Díaz de Salvatierra, de vrouw die bovendien... nou ja: zij.

Maar op het slechtst denkbare moment kreeg ik een app binnen van Estíbaliz, mijn collega. Ik vervloekte haar voor die onwelkome onderbreking.

‘Kraken, sorry dat ik stoer bij wat-je-ook-aan-het-doen-bent en heus, ik ben blij voor je, maar de technici van de wetenschappelijke opsporingsdienst zijn bezig met een sporenonderzoek op een plaats delict, aan de Alavese kant van de tunnel van San Adrián. Commissaris Salvatierra heeft haar telefoon uit staan. Ik wil dat je met me meegaat, het is belangrijk.’

Ik gebaarde naar Alba om met me mee te lezen en we keken elkaar bezorgd aan. Ze viste meteen haar mobiele telefoon uit haar zak en zette hem aan.

‘Esti, het spijt me voor je dat je opgeroepen bent, maar ik ben met verlof. De commissaris belt je zo. Wat is er gebeurd?’ schreef ik.

‘Jonge vrouw, aan haar voeten opgehangen aan een touw, mogelijk dood door verdrinking.’

‘Verdrinking? Zo hoog in de bergen?’ reageerde ik zonder naden-

ken. Kennelijk zette de profiler in mij de schakelaar automatisch op 'aan' bij deze ongerijmdheid.

'Ja, Kraken. Opgehangen aan haar voeten en tot haar schouders ondergedompeld in een bronzen ketel vol water. Een museumstuk nog wel, we zullen een deskundige in de arm moeten nemen, maar het schijnt een ketel te zijn uit de Keltentijd. Een uiterst eigenaardige zaak, minutieus geësceneerd. Niet zomaar een moord. Ik ga de commissaris vragen of ze een verzoek wil indienen bij rechter Olano om jou te machtigen als expert, zodat je aanwezig kunt zijn bij de oculair-technische inspectie. Ik hoop dat ik het mis heb, ik hoop dat we niet opnieuw met een serie-moordenaar te maken hebben, maar jij bent een van de beste profilers die ik ken en als ik deze zaak krijg toegewezen, heb ik jou nodig als adviseur.'

Ik kon mijn hersenen niet stopzetten, ik kon het niet laten om me een voorstelling te maken van de plaats delict en te wensen dat ik die met eigen ogen kon zien. Maar ik riep mezelf tot de orde. Ik was met verlof, ik kon nog steeds niet praten, ik was niet meer in actieve dienst. Ik kon haar niet helpen.

'Tja. Het klinkt inderdaad eigenaardig, maar je kunt het wel alleen af, ik kan en mag er niet naartoe,' tikte ik in, in de hoop dat ze niet zou aandringen.

'Kraken... voordat je het via de pers te weten komt, licht ik je liever zelf in. Ik bied je de kans om met me mee te gaan en met eigen ogen de plaats delict en het slachtoffer te bekijken. Je zult het me nooit vergeven als ik je dit nu niet vertel.'

'Ik begrijp er niets van, Esti.'

'De vrouw is al geïdentificeerd. Haar portemonnee is niet gestolen, die lag op de grond en is waarschijnlijk uit haar zak gevallen.'

'Wie is het verdomme?' schreef ik ongerust.

'Ana Belén Liaño, je eerste vriendinnetje. Het meisje op wie je die zomer verliefd was, in het kamp in Cantabrië toen dat allemaal...'

'Ja, ja, Esti,' onderbrak ik haar gegeneerd. 'Hoe weet jij dat trouwens?'

'Lutxo heeft het verhaal in geuren en kleuren aan mijn broer verteld.'

Annabel Lee, dacht ik, zonder het te kunnen geloven. Ik kon me

niet voorstellen dat ze dood was, hoe graag ze ook speelde met de dood en haar riten.

Annabel Lee is dood.

‘Er is nog iets wat je moet weten.’

‘Wat dan?’

‘Ze was zwanger.’

1

Monte Dobra

4 september 2016, zondag

Vandaag ben ik teruggekeerd naar het waterbekken, vader.

Mijn peettante had het me streng verboden. Het was de enige regel die ik kon overtreden die haar echt pijn zou hebben gedaan. Ik mocht je niet gaan zoeken. Nooit terugkeren naar jou. We wisten maar al te goed waar Blauwbaard toe in staat was als hij alleen maar het gevoel had dat iemand om hem heen snuffelde.

Maar vandaag las ik met verbijstering die vreselijke kop in *El Periódico Cántabro*:

JONGE VROUW VAN 23 DOOD AANGETROFFEN

OP DE TOP VAN DE MONTE DOBRA

De mysterieuze zelfmoorden onder jongvolwassenen duurt voort

Vandaag is het lichaam gevonden van de jonge G.T. uit Santander, drieëntwintig jaar oud. Het betreft de derde jongere in enkele weken tijd die in de bergen van de Cantabrische kust de dood vond door onderkoeling, na zich te hebben uitgetkleed om, ongeacht de weersomstandigheden, naakt de nacht door te brengen op de berg. Geen van de slachtoffers vertoonde uiterlijke tekenen van geweld. Is het een trend, is er sprake van een imitatie-effect? De politie tast in het duister. Enig verband tussen de slachtoffers is tot dusver niet gevonden.

De onderzoekers staan opnieuw voor een raadsel. De derde al met dit merkwaardige gedrag: jonge mensen, tieners soms nog, die een van de pieken in de provincie Cantabrië beklimmen, zich bij het vallen

van de nacht uitkleden en de volgende ochtend gestorven zijn van de kou. Geen indicatie, geen enkele reden te vinden na autopsie of diepgaand onderzoek in de familiekring.

Schei toch uit.

Hoe kun je ooit iets vinden als je niet wilt zien wat pal voor je neus ligt?

Na een omslachtige zoektocht vond ik de foto van de jonge vrouw, Blauwbaard. Ze lijkt op mij, op haar eigen manier. Jullie hebben me verteld dat ze dood was. Je keek me recht in de ogen en zei verdomme dat ze dood was. Maar jullie hebben haar gehouden.

Ik heb mijn peetmoeder gezworen om hier nooit naartoe te gaan, om je nooit te gaan zoeken, maar vandaag bijt ik die beloftes stuk en spuw ik ze uit. Je hebt geen idee van de woede die me overspoelt, de razernij waarin mijn door jou verziekte binnenste verzuipt.

Mijn tragedie is dat ik je mis, vader. Ondanks alles. Ik mis je attenties, die typische maniertjes van je om tegen iedereen te doen alsof je van me hield, vóór die laatste zomer en alles wat er gebeurde in de periode tussen het dorp en de kliffen waar ik mijn eerste leven verloor.

Soms sloot ik mijn ogen en deed ik een poging om op te gaan in jouw publiek en te doen alsof ik het ook geloofde, dat er werkelijk een parallelle wereld bestond waarin jij een goede vader was die echt van me hield, niet op die schadelijke manier van jou.

Zinloos. Het is me nooit gelukt dat te geloven.

Ik rook en drink meer dan gewoonlijk. Gisteren raakte ik betrokken bij een ruzie. Ik moet mezelf opnieuw uitvinden, mijn leven op de rit krijgen. Een ander mens worden, het geeft niet wie, als ik het maar niet ben.

Ik ben terug, vader.

2

Sierra del Aizkorri-Aratz

17 november 2016, donderdag

Wie was Annabel Lee? Eens even zien... die zomer zou ik mijn zestiende verjaardag vieren. Ana Belén Liaño maakte haar opwachting in Cabezón de la Sal, een dorp in Cantabrië, niet ver van de kust, op de eerste dag in de vakantiekolonie waar Lutxo, Asier, Jota en ik – de harde kern van San Viator – hadden besloten de beste julimaand van onze korte en voorlopig nog ongewisse levens door te brengen.

Ze had zwart, sluijk haar tot aan haar middel, met een rechte pony die over haar ogen viel, waardoor haar kijk op het leven niet altijd betrouwbaar genoemd kon worden, en zulke uitgesproken opvattingen dat zelfs de volwassenen niets tegen haar in te brengen hadden.

Aanvankelijk irriteerde haar houding me, vervolgens intrigeerde ze me en de derde nacht in het kamp kon ik de slaap niet vatten en lag ik te wachten op die mengeling van gemompel en licht gekreun die ze in haar slaap liet horen, een paar slaapzakken verderop. Toen al, kan ik wel stellen, was ik behoorlijk in haar ban.

Op een leeftijd waarop de meesten van ons geen flauw benul hadden van wat we na de middelbare school zouden gaan doen, laat staan wat we wilden doen met ons leven, was Ana Belén Liaño al een getalenteerd striptekenaars. Onder het pseudoniem waarmee ze haar artistieke, duistere tekeningen signeerde, Annabel Lee, het personage uit het gedicht van Edgar Allan Poe, genoot ze in weerwil van haar jonge leeftijd al een zekere bekendheid in het wereldje van haar vakgebied: erotisch, gothic, postapocalyptisch...

Niets hield haar tegen, ze overschreed grenzen en genres, hoewel haar creatieve voorbeelden Gustavo Adolfo Bécquer, Lord Byron en William Blake waren. Het was een meisje dat vastgekleefd zat aan een zwarte Staedtler-stift, en vaak zaten haar onderarmen volgekrabbeld met schetsen voor de tekeningen die voortdurend in haar opborrelden: tijdens het afwassen van de metalen ontbijtkommen of wanneer Saúl Tovar, onze kampleider, onze lege hoofden volstouwde met verhalen over ritens en eeuwenoude ruïnes terwijl hij ons in een aftands busje naar plaatsen met een bepaalde magie langs de noordkust bracht, zoals San Juan de Gaztelugatxe in Biskaje of het strand van Deba in Gipuzkoa.

Annabel Lee had meer eigenaardigheden. Er hing voortdurend een waas om de stemming waarin ze verkeerde, ze hield haar antwoorden vaag en we wisten allemaal dat ze haar onstuimige innerlijke wereld heel wat interessanter vond dan ons, op die onbeduidende leeftijd op weg naar volwassenheid. Ze was leeftijdloos, geen meisje en ook geen vrouw. Ze was graag alleen en koesterde haar eenzaamheid zoals sommige weduwnaars hun angorakat: vol toewijding schonk ze die het beste deel van haar dag.

En zo had ze het binnen vier dagen en drie nachten voor elkaar gekregen om mijn hart, dat indertijd nog maagdelijk was, zonder wonden om te likken, knock-out te slaan. Ze nam het mee, voedde het, stond toe dat het zich hechtte aan haar stille, verontrustende gezelschap en spuwde het uit toen... tja, daar ben ik nog steeds niet achter.

Ik weet niet welke vervloekte reden haar ertoe bracht zich ervan te ontdoen met die... ik zou het 'onverschilligheid' willen noemen, maar dat was het niet. Iemand die hooghartig is is onverschillig, zij kon heel hartelijk zijn. Eigenlijk was het zo dat Annabel zich bewoog in een parallel universum dat zo nu en dan samenvloeiende met het onze, maar meestal niet; ze bevond zich elders, in een andere orde, enkel en alleen van haar en haar fantasmagorische fantasieën. Daarom was het moeilijk te bevatten dat ze echt dood was, dat het niet slechts een alternatief einde was van een van haar stripfiguren.

Je denkt altijd dat de scheppers van die verhalen nooit ouder worden en nooit zullen sterven, dat ze er altijd zullen zijn, en zo was ik altijd blijven denken aan Annabel Lee, ook al heb ik nooit meer iets

van haar willen weten sinds ze op haar eigen manier een einde had gemaakt aan die zomer.

Toen ik op de open plek was aangekomen en uit de Patrol van de eenheid stapte, sloeg een ijskoude wind me in het gezicht, als een gewelddadig welkom in de realiteit. Het scheelde niets of Estíbaliz was met haar een meter zestig zo van de berg af geblazen. Ze streek een rode haarlok uit haar mond en liep door. Na de regens van de afgelopen dagen was het pad naar de tunnel van San Adrián veranderd in een modderpoel en het zag ernaar uit dat de meteorologen, die storm, hagel en zware bewolking uit het noorden hadden voorspeld, gelijk zouden krijgen.

‘Ben je er klaar voor, Kraken?’ polste Estíbaliz bezorgd. ‘De commissaris heeft je toestemming gegeven om mee te gaan als expert, maar ze weet niet dat je haar kende.’

Ik tikte ‘en dat wil ik voorlopig graag zo houden’ in op mijn mobiel en liet het haar zien.

Ze gaf me een samenzweerderige knipoog.

Aan mij, de grote voorstander van eerlijkheid in een relatie.

‘Dat lijkt mij voorlopig ook beter,’ gaf ze toe. ‘Kom, over een paar uur wordt het donker. Is er nog iets wat ik moet weten over het slachtoffer? Iets in haar levensstijl wat van belang kan zijn, gelet op de manier waarop ze aan haar einde is gekomen?’

Ik haalde mijn schouders op met een gebaar van ‘niet voor zover ik weet’.

Ik ga je niet alles vertellen wat er die zomer is gebeurd, Estíbaliz. Ik ben er niet klaar voor en ik wil het ook niet, dacht ik bij mezelf.

De tunnel van San Adrián, gelegen in natuurpark Aizkorri-Aratz, was het beste te bereiken via de weg naar Zegama, want de parkeerplaats aan de Gipuzkoa-zijde lag het dichtste bij de top. Nadat we geconstateerd hadden dat er al een paar auto’s van de wetenschappelijke opsporingsdienst stonden, begonnen we aan de klim.

Een smal kiezelpad, dat zowel Esti als ik al tientallen malen had beklommen, bracht ons naar de ingang van de tunnel. Via het spitsboogvormige gewelf liepen we zo’n zestig meter verder de grot in, met aan de rechterkant de kleine, gerestaureerde hermitage en de vindplaats, waar ’s zomers steevast een groep archeologen werkzaam was.

Bij vlagen werd het al donker op die geladen namiddag. In het achtergelegen beukenbos ritselden de groene en gouden bladeren onrustig in de stevige najaarswind.

Ik hield van het geluid van de beuken- en eikenbladeren tijdens een nachtelijke storm in mijn streek, als ik lekker in bed lag in grootvaders huis, luisterend naar een concert waaraan geen enkel mens kon deelnemen, maar die dag klonk het bladergeruis mij minder prettig in de oren. Ja, het was indrukwekkend, maar het ontspande me niet zoals anders. Integendeel zelfs.

De tunnel van San Adrián eindigde in een lage, brede opening in de rotswand. Een natuurlijk gat dat sinds de prehistorie werd gebruikt door pelgrims en andere reizigers en al eeuwenlang deel uitmaakte van de noordelijke Camino de Santiago.

De legende luidt dat Karel v voor het eerst van zijn leven moest buigen om eronderdoor te kunnen en hoewel ik niet weet hoe lang de monarch was, moest ik zeer zeker bukken om de tunnel te verlaten aan de Alavese zijde, die op die gure namiddag het toneel was geworden van een moord.

We moesten nog een paar meter omhoog langs een smalle waterval en daar zagen we als eerste Andoni Cuesta, een collega van de technische dienst. Deze vijftiger, een methodische werker, zo'n man die zonder klagen tot het laatste moment blijft, wees ons de ingang van de plaats delict. De hele omgeving was al afgezet en we konden er alleen bij komen via een kleine opening.

'Hoe staat het ermee, Cuesta?' vroeg Estíbaliz met een blik van verstandhouding. Ik wist dat Esti en hij goed met elkaar overweg konden en vaak ook even koffie gingen drinken als ze elkaar tegenkwamen op het hoofdbureau van politie aan Portal de Foronda, in de wijk Lakua. 'Zeg het maar eerlijk, jij bent de geheimzinnige inwoner van Vitoria die drie miljoen heeft gewonnen in de Primitiva-loterij, want dan mag je me morgen trakteren op een etentje.'

Al wekenlang was het loterijbriefje dat verzegeld op het loterijkantoor in het centrum lag het gesprek van de dag in Vitoria en de hele stad speculeerde over wie de gelukkige kon zijn. Iedereen had er wel een idee over: de winnaar was de buurman van de vijfde verdieping, die al dagen de deur niet uit was geweest, zelfs niet voor de wedstrijd van Alavés afgelopen zondag; of de zwager die zijn telefoon niet op-

nam en zomaar zonder reden zijn betrekking bij Mercedes-Benz had opgezegd.

‘Was het maar waar, zeg! Nee, jammer genoeg niet. Wat betreft de oculair-technische inspectie, we zijn nog maar net begonnen, inspecteur Gauna, er is nog veel te doen. En ik wil op tijd thuis zijn om mijn kinderen een nachtzoen te geven. De oudste speelt dit weekend een jeugdwedstrijd en er is geen land met hem te bezeilen. En tussen haakjes, als ik de loterij had gewonnen, kocht ik het hele team van Baskonia voor hem op, inclusief technisch directeur en coach, zodat ze hem nooit meer op de reservebank kunnen zetten.’ Cuesta lachte een tikkeltje bezorgd, gehurkt naast zijn koffertje. Het was een aardige vent, weldoerend en met zijn korte armen en geringe lengte gemakkelijk te herkennen bij alle oculaire inspecties, ongeacht de witte overalls die hij en de andere twee technici standaard droegen. ‘Trek schoenbeschermers aan en kijk uit waar je je voeten neerzet. Het wemelt hier van de afdrucken van wandelschoenen en het wordt nog een hele klus om die allemaal te identificeren.’

We gehoorzaamden hem en trokken ook de handschoenen aan die hij ons toestak.

Rechter-commissaris Olano had de oculaire inspectie dan wel geautoriseerd, maar ik durfde er alles om te verwedden dat zijne edelachtbare niet persoonlijk naar de Sierra del Aizkorri was gekomen om de schouwing te verrichten. Honderd procent zeker dat hij zijn secretaris had gestuurd om het vuile werk voor hem op te knappen.

Op aanwijzingen van Cuesta liepen we een eindje verder het bos door, tot we dokter Guevara, de forensisch pathologe, aantroffen bij een boom waaraan het lichaam hing van een vrouw. Een paar meter verderop zag ik de secretaris staan, die zachtjes stond te praten met inspecteur Goyo Muguruza, hoofd technische recherche van de wetenschappelijke opsporingsdienst, met hun ogen gericht op een hoody die duidelijk van de overledene was geweest.

De secretaris, een linkse man met wit haar en een lange neus, knikte ernstig en luisterde aandachtig naar Goyo's aanwijzingen.

Aan zijn voeten stond een geopende koffer met de benodigde instrumenten om de bewijsketen van alle materiaal dat verzameld kon worden niet te verstoren.

Het zien van Annabel na al die jaren, naast mijn bekende afkeer van lijken, was te veel voor mijn maag en ik moest me omdraaien om mijn braakneigingen te verbergen. Esti dekte me, liep vooruit en stak de forensisch pathologe de hand toe.

Dokter Guevara deed of ze niet merkte hoe ik eraan toe was en begroette ons hartelijk: 'Inspecteur Gauna, goed dat u er bent. En ik zie dat inspecteur Ayala weer onder ons is.'

Dokter Guevara was een magere, vijftigjarige vrouw met gladde rode wangen. Ze werkte geruisloos en efficiënt, als een robot op standje STIL.

Ik werkte al jaren met haar samen en had veel waardering voor haar. Ze trok nooit een lelijk gezicht als we haar verzochten een bepaalde autopsie prioriteit te geven en bezat de zeldzame eigenschap goed te kunnen opschieten met alle rechters die haar werden toegevoegd, hoe lastig ze ook waren. Betrouwbaar als een diesel, mocht ik wel zeggen.

'Vandaag is hij meegekomen als profiler, hij treedt binnenkort weer in actieve dienst.' Estibaliz kon liegen alsof het gedrukt stond. 'Kunt u ons al iets vertellen, dokter?'

Ik keek naar de dode vrouw die ooit mijn vriendinnetje was geweest, mijn eerste liefde, mijn eerste nacht met... hoe dan ook, ik moest kijken. Ze was aan haar voeten opgehangen, met haar hoofd naar beneden, waardoor haar dikke pony voor één keer niet over haar voorhoofd viel en het lange, zwarte haar in natte slierten over de stenige grond hing. Haar ogen waren open. Ze had ze niet gesloten, ook al was ze gestorven met haar hoofd in een bronzen ketel, tot de rand gevuld met water.

Wat was je moedig, Annabel.

Haar handen, zonder trouwring, waren met tiewraps achter haar rug gebonden. Ze droeg een trekkingbroek met een fleecetrui, die door het effect van de zwaartekracht haar al iets gezwollen buik vrijliet... vier, vijf maanden? Een lichtgetinte zwangerschapsstreep. Enkels strak vastgebonden met een touw dat over een stevige tak was geslagen, zo'n tweeënhalve meter van de grond.

Je moest wel een enorme klootzak zijn om zoiets te doen, ondanks haar spelletjes, ondanks het feit dat ze iedereen die maar iets te dichtbij kwam van zich afstootte.

In wat voor wespennest heb je je nu weer gestoken? vroeg mijn beschadigde brein zich af.

En terwijl Estibaliz en de forensisch pathologe de paar stappen namen naar de bronzen ketel, knielde ik zonder het te beseffen voor haar neer en zei ik zachtjes in mezelf mijn mantra voor haar op: 'Hier eindigt jouw jacht, hier begint de mijne.'

En heel even dacht ik dat ik weer mezelf was, inspecteur Ayala, geen flauw aftreksel van de man die ik ooit was geweest, dat ik een baan had die me fascineerde, met een nieuwe obsessie, die mijn behoeften begroef en de trauma's die zich hadden opgestapeld naar de achtergrond verdreef.

Zoals het feit dat mijn bazin zwanger was en niet wist of het kind van mij was of van een seriemoordenaar.